

Sotaorpojen tuki -projektissa oivallettiin vertaistuen voima ja tunnetyöskentelyn tarve "Monia tunneasioita on selkeytynyt, sielun haavat ovat kuitenkin syvät"

Monet meistä kantavat iso- tai isoisovanhempien Suomen sotien taakkasiirtymää. Sodanaikainen ja - jälkeinen puhumattomuuden kulttuuri sodasta ja isän kaatumisesta näkyy edelleen sotaorvoissa sekä sen jälkeisissä sukupolvissa. Tarjolla ei ollut kriisiaiua eikä terapiaa.

– Ymmärtävätkö valtaapitävät aikuiset koskaan, miten suuria tehtäviä lapset kaikissa sodissa kantavat?, pohtii kirjoituksissaan lastenpsykiatrian professori emerita Tuula Tamminen.

Sotien 1939–45 päätyttyä maassamme oli yli 90 000 kaatunutta, noin 30 000 sotalleskeä ja noin 55 000 lasta jäi sotaorvoiksi. Sotaleskiäitien oli vaikea selviytyä yksin lasten kanssa. Monet sotaorvoista joutuivat jättämään kotinsa ja lähtemään evakkoon tai sotalapseksi ulkomaille. Sotaorpojen keski-ikä on nyt noin 83 vuotta ja heitä on elossa arvioilta alle 16 000. Jokaisella on henkilökohtainen tarina sodan kauhuista.

"Olen tuntenut helpotusta, kun olen voinut tuoda esiin piilossa olleita tunteita"

Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskuksen, STEA:n rahoittamassa Sotaorpojen tuki -projektissa 2020–23 tunneasiat ja vertaisuus nousivat keskiöön. Sotaorvoille mahdollistettiin yli 80 puhumattomuusvuoden jälkeen tunteiden käsittelyä mm. tunnetaide- ja musiikkiterapian keinoin. Ryhmissä olleet kommentoivat:

– *Monia tunneasioita selkeytynyt, sielun haavat ovat kuitenkin syvät.*

– *Hahmotan itseäni nykyhetkestä, en syrjittynä orpolapsena vaan ihmisenä, joka minusta on kehittynyt.*

Vertaistuen ja kokemusten jakamisen merkityksellisyys korostui projektin keräämissä palautteissa. Työtä olisi hyvä jatkaa, jos rahoitus järjestyisi. Nora Nurmen YAMK-opinnäytetyön (2023) mukaan vain toinen sotaorpo voi ymmärtää toista sotaorpoa:

– *Ymmärrys lapsena kärsimään pelkoon ja turvattomuuteen, kun ei ollut vakituisen kodin turvaa.*

"Miten saada kierre poikki ja sotaorvoista kasvamaan toimivia aikuisia"

Sotaorpojen lapsuudenkokemuksia leimaavat traumat. Ylisukupolvisen trauman ja taakkasiirtymien vaikutus ulottuu jopa neljän sukupolven päähän. Professori Markku Ojasen tutkimuksen (2013) mukaan taakkasiirtymä näkyy sotaorvoissa häpeän tunteena, katkeruutena, miellyttämisenä ja ylisuorittamisena.

Nyky-yhteiskunnassa tunnustetaan tunnetaitojen merkitys kasvavaan lapseen. Niiden opettelu aloitetaan jo varhaiskasvatuksessa. Tunnetaidot ja vertaistukiryhmät ovat tätä päivää. Nyt perusteilla olevan Ukrainan Nadija lastensairaalan ja tutkimuslaitoksen säätiossä voidaan hyödyntää Suomen sotaorpojen kokemuksia.

– *Sotatraumat periytyvät, se miten saada kierre poikki ja sotaorvoista kasvamaan toimivia aikuisia on tärkeä kysymys", pohtii sairaalahankkeen perustaja Anne Berner.*

Minkälaisia tarinoita vielä elossa olevilla sotaorvoilla on? Voit haastatella seuraavia sotaorpoja:

- Eila Raikaslehto, Helsinki, puh. 050 536 1594, raikaslehto.eila@gmail.com

- Tuula Niipala, Hollola, puh. 040 589 0033, tuula.niipala@phnet.fi

- Henna Muilu, Seinäjoki, puh. 050 558 8893, hennamuilu2@gmail.com

- Pekka Perä, Oulu, puh. 0400 771 721, pekka.pera@hotmail.com

- Liisa Turtiainen, Tohmajärvi, puh. 040 721 9568, liisa.turti@gmail.com

Lisätietoja projektipäällikkö Marianne Nylund puh. 050 376 6277, marianne.nylund@kolry.fi

Lisätietoja liitosta: www.kolry.fi, FB: Kaatuneitten Omaisten Liitto ry